

Потрібно також пам'ятати про особисте благополуччя та приділяти йому увагу. Професійний стрес у поєднанні з іншими факторами може вести до професійного вигорання – психологічного стану, пов'язаного з відчуттям емоційного виснаження, втрати ентузіазму щодо праці, розвитку негативного сприйняття своєї роботи, а це веде до порушення психологічної рівноваги, погіршення працездатності, може спричиняти проблеми у сфері фізичного та психічного здоров'я, впливати на усі сфери життя людини.

Ми живемо в еру зміни парадигми щодо моделі праці. Значення психологічного добробуту фахівців, їх активного, творчого залучення в робочий освітній процес дітей та реалізації своєї місії, плекання здорових стосунків та здорової психологічної атмосфери у колективі стає усе більше у фокусі уваги. Тривалий стрес, викликаний війною, підвищує рівень нервово-психічної напруги і в самих педагогів, дезорганізує їх життя та роботу. Вчителям доводиться працювати з дітьми, які мають досвід війни, працювати з дітьми під час війни, працювати з дітьми, які знаходяться в різних умовах. Все це пов'язано зі значним напруженням, емоційним виснаженням, що може негативно впливати на психологічну безпеку в класі чи то школі. Як наслідок, психоемоційна нестабільність, тривога, посттравматичні стресові розлади, сум, депресія, апатія, іноді – немотивована агресія, панічні напади, зниження когнітивних функцій, негативні спогади та ін. є, на жаль, доволі розповсюдженими явищами в учительському середовищі. Усе вищезазначене актуалізує проблему психологічної підтримки й соціально-психологічної реабілітації педагогів. Надзвичайно важливі навички та прийомы, які допомагають опанувати себе в період стресу.

З методиками розпізнавання та подолання психологічних, емоційних труднощів, підвищення мотивації до роботи, перемикання уваги на пізнання нових особливостей роботи з дітьми під час війни, поповнення власного ресурсу педагогічних працівників можна ознайомитись у посібнику творчої групи авторів,

вчителів іноземних мов пілотних шкіл/ за заг. ред Г.І. Савицької, Т.В. Бородай «**Впровадження соціально-емоційного навчання при вивченні іноземних мов**» (<http://surl.li/ukbhm>)

Потрібно пам'ятати, що, коли йде мова про навчання соціально-емоційних навичок, корисно бути систематичним, а науково обґрунтована навчальна програма може допомогти охопити ті навички, які найбільше потрібні учням.

Як ніколи раніше, шкільна соціальна компетентність має вирішальне значення для підтримки академічного відновлення, психічного благополуччя та безпеки школярів. Вона сприяє розвитку самосвідомості, самоуправління, відповідального прийняття рішень, навичок взаємовідносин та соціальної обізнаності, ключових компетентностей, які, безперечно, є життєво важливими для школи та життя, особливо в часи невиврадженої війни чи будь-якої іншої надзвичайної ситуації.

Отже, у новому навчальному році рекомендуємо вчителям іноземних мов зосередитись на впровадженні в освітній процес соціально-емоційного навчання та звернути особливу увагу на медіацію як мовленнєву діяльність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Brosch M. Relevanz von Mediationen im Fremdsprachenunterricht nimmt zu. URL: <https://www.klettsprachen.de/referenzrahmen/>
2. Cadre européen commun de référence pour les langues : apprendre, enseigner, évaluer. Volume complémentaire avec de nouveaux descripteurs. URL: <http://surl.li/ukkug>
3. Dugast S. La médiation en classe de FLE. URL : <https://www.hachettefle.com/dossiers/la-mediation-en-classe-de-file>
4. Quick Classroom Stress Relievers for Teachers. URL: <https://tinyurl.com/4c9fpbnk>
5. What is the CASEL Framework? URL: <https://tinyurl.com/p9uyzvt9>

Володимир КРИЖАНІВСЬКИЙ,

завідувач лабораторії природничо-математичних дисциплін комунального навчального закладу «Черкаський обласний інститут післядипломної освіти педагогічних працівників Черкаської обласної ради»

ПРАКТИЧНІ ОСНОВИ РОБОТИ УЧИТЕЛЯ ГЕОГРАФІЇ В УМОВАХ ВПРОВАДЖЕННЯ НОВОГО ДЕРЖАВНОГО СТАНДАРТУ

Новий Державний стандарт базової середньої освіти (далі по тексту – Державний стандарт), створений групою реформаторів української освіти ще у 2020 році, впевнено крокує середньою ланкою української шкільної освіти. Вже не за горами впровадження стандартів у старшій школі, і наразі вже акцентується увага на оновленні старшої ланки середньої освіти. Отже, ми можемо з упевненістю сказати, що новий базовий державний стандарт став органічною частиною реформи «Нова українська школа» і утвердився у професійній діяльності українського педагога.

Міністерством освіти і науки України розроблено багато нормативних документів, які повинні регламентувати рішення впровадження Державного стандарту, однак є ще багато невіршених питань. І саме заклад загальної середньої освіти, як автономна одиниця в структурі освіти, повинен вирішувати певні питання відповідно до нормативних документів міністерства. До прикладу, школа самостійно приймає рішення щодо способу та виду оцінювання здобувачів освіти. Звісно, що такі рішення повинні впроваджуватись санкціоновано – через педагогічну раду навчального закладу.

Інша сторона медалі – відсутність певних нормативів, які повинні регламентувати деякі аспекти освітньої діяльності. Наприклад, на сьогодні не існує чіткого зразка свідчення досягнень, затвердженого на рівні Міністерства освіти і науки України. А це досить важливо, адже *Свідчення досягнень*, яке прийшло на заміну колишньому *Табелю успішності*, є документом, який досить глибоко характеризує успішність здобувачів освіти. Цей документ повинен бути уніфікованим та мати єдиний зразок на усій території України. Якщо здобувач освіти змінює місце проживання (а таких нині в нашій державі дуже багато), він відповідно змінює і навчальний заклад. І невідповідність Свідчення досягнень аналогічному документу нової школи, поставить педагогічний колектив і адміністрація у складне становище. Така невідповідність нівелює сформовані досягнення учня і приводить до різного ступеня порушень законодавства. **На цьому зупинимось більш детально.**

Основними документами, які регламентують професійну роботу педагога, є Закони України «Про освіту» та «Про загальну середню освіту», а також *Державний стандарт базової середньої освіти*. Нижчими за рангом є накази Міністерства освіти і науки України, постанови Кабінету Міністрів України, яких менше, однак деякі з них також суттєво регламентують роботу педагогів. Накази відділів освіти, департаментів та управлінь регламентують тільки окремі аспекти освітньої діяльності в межах громади і не йдуть у супротив вище згаданих. Наказ закладу освіти спрямований на регламентування сфери діяльності колективу педагогічних працівників школи.

Але невиконання усіх вище згаданих документів несе за собою різного ступеня відповідальність (кримінальну, адміністративну). Саме цих документів педагогічні працівники повинні непохитно притримуватись.

Особливе місце у ланцюгу нормативних документів займають методичні рекомендації, створені окремими людьми чи з Міністерства, чи місцевих громад. Вони не є обов'язковими до виконання і завдяки своїй назві чітко описують ступінь цього ж таки виконання. Вони багато в чому полегшують роботу педагога, адже можуть описувати незрозумілі іноді сторони освітньої діяльності учителя. Однак це є документом, за допомогою якого педагог може порушувати основні нормативні документи.

У Державному стандарті чітко прописано, що для природничої освітньої галузі, складником якої є і шкільна географія, передбачено 4 групи результатів, які складаються із загальних результатів навчання, а ті зокрема – із конкретних результатів. Виконуючи державний стандарт, учитель повинен пам'ятати, що всього конкретних результатів 26 і не можна формувати їх по черзі чи групами. Вони повинні формуватись у дитини разом, комплексно. Для зручності у Державному стандарті вони об'єднані в 17 загальних результатів, а ті – в 4 групи результатів. І от саме ці групи результатів і повинні відображатись у свідченні досягнень здобувача освіти наприкінці кожного семестру та за рік.

І саме ці 4 групи результатів повинні формуватись у здобувачів освіти іншого навчального закладу, де б він не знаходився на території нашої великої держави. І тоді кожна школа чітко розумітиме, на що гаразд той чи інший учень, та чи інша учениця. І жодний педагог не може обрати для формування лише вибірково уміння чи навички, які більше йому до снаги чи до вподоби, до формування яких має більший досвід чи професіоналізм. Усі конкретні чи загальні результати, які прописані у Державному стандарті, мають однакову вагу та повинні формуватись під час освітнього процесу у школі.

Пропоную як зразок свідчення досягнень для 6 класу з географії:

ПРО1. Пізнання світу природи засобами наукового дослідження.

ПРО2. Опрацювання, систематизація та представлення інформації природничого змісту.

ПРО3. Усвідомлення розмаїття і закономірностей природи, ролі природничих наук і техніки в житті людини; відповідальна поведінка для сталого розвитку суспільства.

ПРО4 Розвиток наукового мислення, набуття досвіду розв'язання проблем природничого змісту (індивідуально та у співпраці).

	1 семестр					2 семестр					Річна**
	ПРО1	ПРО2	ПРО3	ПРО4	Загальна*	ПРО1	ПРО2	ПРО3	ПРО4	Загальна*	
Кравченко	8	8	8	9	9	9	9	10	9	10	10
Петренко	6	6	7	7	6	6	7	7	7	7	7
Ткаченко	10	10	10	10	10	11	11	10	10	10	10
Харченко	4	5	5	4	4	5	5	6	6	6	5
Шевченко	6	7	7	6	6	7	7	6	7	7	7

	1 семестр	2 семестр	Річна
Географія			
ПРО1	8	9	
ПРО2	8	9	
ПРО3	8	10	
ПРО4	9	9	
Загальна	9	10	10

Слід зауважити, що загальна оцінка (*) вираховується не лише з оцінок груп результатів, до її складу також входять тематичні оцінки. Вона виступає у ролі семестрової і виставляється до класного журналу. За бажанням школи до класного журналу також можна виставляти і оцінки за групи результатів. В такому випадку у журналі будуть висвітлені повністю усі оцінки, і саме в такому випадку буде чітко видно шлях утворення загальної/семестрової. Саме тому ці бали можуть відрізнитись у свідченні досягнень, як, наприклад, у Петренка за перший семестр. Річна оцінка (**) вираховується за загальними оцінками за семестр і при її виставленні оцінювання за групами результатів до уваги не беруться взагалі.

Підсумовуючи, слід наголосити, що оцінювання загальних чи конкретних результатів за групами повинно здійснюватись не за урок чи тему, для формування результативності сформованості певних умінь чи навичок виділяється значно довший термін. Саме тому таке оцінювання проводиться в кінці певного семестру. Однак для розуміння поступальних дій здобувача освіти чи його успішності в даному питанні педагог може вести щоденник спостережень, де фіксувати проміжні досягнення дітей.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Державний стандарт базової середньої освіти. *Затверджений Постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року №898.*
2. Пометун О.І. Теорія і практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн. *Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи* : збірник праць / за заг. ред. О.В. Овчарук. Київ, 2004. С. 16-25.
3. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи / кол. авт. : Гриневич Лілія, Ельчик Олександр, Калашнікова Світлана, Коберник Іванна, Ковтунець Володимир, Макаренко Оксана, Малахова Олена, Нанаєва Тетяна, Усатенко Галина, Хобзей Павло, Шиян Роман ; Міністерство освіти і науки України. Київ, 2016.